

Lotto en Toto

DRS. P. SCHUBERT *

Na marktleider Staatsloterij heeft de Stichting de Nationale Sporttotalisator met de Lotto en de Toto en het kortelings geïntroduceerde cijferspel het grootste aandeel in de kansspelmarkt. Vloeit de opbrengst van de Staatsloterij in haar geheel toe aan de algemene middelen, de revenuen van de Lotto en de Toto komen ten goede aan de sport in al haar facetten en aan vele activiteiten op het gebied van cultuur, maatschappelijk welzijn en volksgezondheid. In dit artikel wordt het functioneren van de Stichting de Nationale Sporttotalisator uiteengezet. Naast de bestemming van de netto inkomsten, is een belangrijk kenmerk dat de organisatie berust op de vrijwillige inspanningen van vele duizenden leden van sportverenigingen. De belangrijkste uitdaging voor de organiserende stichting is de coaching en begeleiding van deze vrijwilligers. Door verbetering van hun prestaties en door verbeteringen in de aangeboden kansspelen moeten de, voor een deel illegaal opererende, concurrenten het hoofd worden geboden, opdat de begunstigde organisaties ook in de toekomst op financiële steun uit deze bron kunnen rekenen.

Cultuurpatroon, wet- en regelgeving en organisaties werkzaam op de kansspelmarkt

Het samenstel van normen, waarden, beginselen, doeleinden en verwachtingen — kortom het cultuurpatroon — van onze samenleving oefent rechtstreeks invloed uit op de wet- en regelgeving die in de politiek ontstaat. Uiteraard kunnen organisaties en instellingen werkzaam op de kansspelmarkt zich niet onttrekken aan de invloeden van dit cultuurpatroon en de daarvan afgeleide wetgeving. De wetgeving relevant voor het functioneren van deze organisaties wordt sterk beïnvloed door het eeuwenoude — hoofdzakelijk op religieuze gronden — gefundeerde besef dat het kansspel het risico in zich bergt van verslaving, verkwisting en daarmee mogelijk ontwrichting van het gezin als hoeksteen van deze samenleving. Tegelijkertijd kan worden gesignaleerd dat tal van organisaties en instellingen die het kansspel wensen te bevorderen, doeleinden propageren welke op grond van ditzelfde cultuurpatroon buiten kijf staan. Wat dit betreft, kan worden gedacht aan algemeen geaccepteerde doeleinden als bij voorbeeld welzijn- en cultuurbevordering, opgevat in de meest ruime zin des woords.

Tegen deze achtergrond is het niet verbazingwekkend dat de op de kansspelmarkt opererende organisaties te maken hebben met wetgeving die erop is gericht om enerzijds „de menselijke speel- en spilzucht” aan banden te leggen — voornamelijk door onderdrukking van onderdelen van het marktmechanisme — en anderzijds slechts organisaties toe te staan die zich primair richten op het verwezenlijken van maatschappelijk geaccepteerde doeleinden. De Stichting de Nationale Sporttotalisator (SNS) die sportprijsvragen (Toto) en de Lotto, en sinds eind 1981 een cijferspel 1) organiseert, wordt direct geconfronteerd met de hiervoor beschreven wetgeving. Op grond van deze wetgeving wordt, evenals voor andere organisaties op de kansspelmarkt, momenteel een limiet aan de SNS gesteld ten aanzien van het deel van de inleg dat voor de uitkering van prijzen mag worden afgezonderd. Voorts moet worden aangetekend dat de SNS, evenals alle andere organisaties werkzaam op de kansspelmarkt, te maken heeft met een wettelijk geregelde limiet ter zake van de uitkering van de hoofdprijs. Deze limiet is gesteld op een bedrag van f. 500.000.

In dit artikel zal aandacht worden besteed aan de ontwikkeling van de wetgeving relevant voor het functioneren van de SNS.

Daarnaast zal worden ingegaan op de inlegontwikkeling van de SNS, de inrichting en werking van haar distributie- en acquisitieapparaat, de in de loop van het jaar ingevoerde vernieuwingen bij de Toto en vooral de Lotto en het tot dusverre gevoerde beleid gericht op toewijzing van SNS-gelden aan beneficiënten.

De voorlopers van de SNS

In het midden van de jaren vijftig ontstonden vanuit voetbalverenigingen en charitatieve instellingen, die een groot scala van activiteiten trachtten te financieren, „wilde” — illegale — voetbalpools. Na verloop van enige tijd ontstond een tendens tot centralisatie en begon het fenomeen voetbaltoto zich rond twee organisaties te concentreren. Dit waren de Toto van de Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (KNVB) en de Charitaspool. De acquisitie- en distributiefunctie werd, wat de KNVB-Toto betreft, uitgevoerd door amateurvoetbalclubs, die hiervoor vrijwilligers en bevriende winkeliers — voornamelijk afkomstig uit de sigarenbranche — inschakelden. De Charitaspool maakte bij de uitvoering van de Toto eveneens gebruik van winkeliers.

In een later stadium zijn de KNVB-Toto en de Charitaspool samengegaan in de SNS. De SNS, die het distributie- en acquisitieapparaat van de KNVB-Toto overnam, werd gedragen door de overkoepelende organisaties uit de sector sport en lichamelijke vorming (met name de Nederlandse Sport Federatie en de KNVB) en uit de sectoren cultuur, maatschappelijk welzijn en volksgezondheid (Centraal Overleg Fondsenwervingsacties).

De Wet op de kansspelen

Door de illegale activiteiten van een groot aantal instellingen die appelleerden aan de goklust van het publiek, ontstond in toenemende mate behoefte aan een wettelijke regeling van de kansspelen. Een en ander leidde in 1964 tot de totstandkoming van

* Directeur van de Stichting de Nationale Sporttotalisator.

1) Een spel waaraan Lotto- en Totospelers tegen betaling van f. 1,50 kunnen deelnemen op basis van het nummer dat op het formulier staat.

de Wet op de kansspelen. Zoals reeds eerder uiteengezet, is bij de totstandkoming van deze wet vooral de nadruk gelegd op de „noodzaak om de menselijke speelzucht te kanaliseren” 2). Als gevolg van deze gedachte werd enerzijds een zekere ruimte geboden aan de aanwezige speelbehoefte en anderzijds een zekere regulering aanvaard ter voorkoming van uitwassen. Zo werden van de bestaande kansspelen slechts een beperkt aantal toelaatbaar verklaard. Voorts werden, zoals hiervoor is aangeduid, de toegelaten spelen aan wettelijk geregelde beperkingen onderworpen.

Tegen 1971 werd — ook op politiek niveau — het besef steeds sterker, dat zowel op principiële gronden (geen betutteling) als om redenen van doelmatigheid het aantal mogelijkheden tot beoefening van een kansspel diende te worden uitgebreid. Daarnaast gingen er in toenemende mate stemmen op om beperkingen ten aanzien van de toegelaten spelen af te schaffen. Voor de SNS was in dit kader tevens van belang dat de concurrentie van de Westduitse Lotto met de voetbaltoto steeds heviger werd. Hierdoor zou — zeker op den duur — de financiering van de organisaties in de sport en op de terreinen van cultuur, maatschappelijk welzijn en volksgezondheid (CMV) in het gedrang kunnen komen. Tegen deze achtergrond werd er door de SNS voor gepleit om een Nederlandse Lotto te introduceren en deze onder het beheer van de SNS te brengen.

Een en ander leidde tot het indienen van een voorstel tot wijziging van de Wet op de kansspelen door de kamerleden Geurtsen en Van Schaik. Dit voorstel werd in april 1973 door de Tweede Kamer aanvaard. In dit voorstel was onder meer neergelegd dat de ministers van CRM en Justitie voorschriften dienden te verbinden aan een door de SNS te verlenen vergunning tot het organiseren van sportprijsvragen (Toto) en een lotto. Deze voorschriften hebben tot de dag van vandaag betrekking op:

- het aantal te houden sportprijsvragen en lotto's;
- het prijzenbedrag en het prijzenschema;
- de administratie en de dekking van de aan de organisatie verbonden kosten;
- de bestemming en de opbrengst van iedere gehouden Toto en Lotto;
- de wijze van bepaling van vervangende uitslagen bij de Toto ingeval wedstrijden opgenomen in het Totoprogramma niet doorgaan;
- de controle van overheidswege.

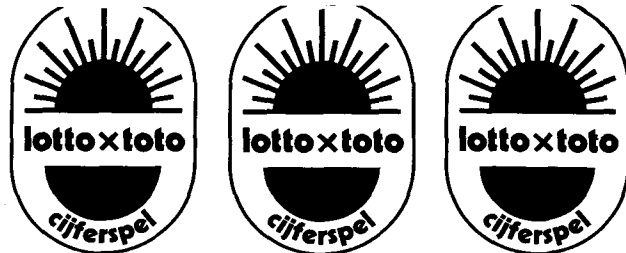
Voorts werd door het parlement bepaald dat bij algemene maatregel van bestuur de categorieën van sportorganisaties en van ondernemers in het midden- en kleinbedrijf worden aangewezen (tot en met 10 werknemers) bij wie formuleren tot deelname aan de Toto en de Lotto zijn te verkrijgen.

De organisatorische vormgeving van de SNS

Verhouding tussen het bestuur, werkcommissies en de minister van CRM

Als uitvloeisel van de parlementaire behandeling van het voorstel tot wijziging van de Wet op de kansspelen werd door de minister van CRM een projectgroep voor Toto en Lotto ingesteld. Op grond van het advies van deze projectgroep 3) is besloten dat het Bestuur van de SNS, dat zou gaan bestaan uit 6 overheidsvertegenwoordigers, 6 sportvertegenwoordigers, 3 vertegenwoordigers uit de CMV-sector en 4 door de overheid benoemde onafhankelijke deskundigen, jaarlijkse bestedingsplannen zou vaststellen voor sport en lichamelijke vorming alsmede voor cultuur, maatschappelijk welzijn en volksgezondheid. Hierbij is sprake van een macro-verdeelsleutel (79% van de netto opbrengst voor de sport en 21% voor CMV), met dien verstande dat, indien de inleg van Toto en Lotto boven de f. 125 mln. uitkomt, de opbrengst boven deze grens tussen de sector sport en lichamelijke vorming en CMV op basis van een 60 : 40 verhouding wordt verdeeld. Het bestuur van de SNS wordt bij de besluitvorming omtrent de bestedingsplannen geadviseerd door twee werkcommissies.

Ten aanzien van de goedkeuringsprocedure met betrekking tot de bestedingsplannen stelde de toenmalige minister van CRM, mr. H. W. van Doorn, zich op het standpunt dat het bestuur van

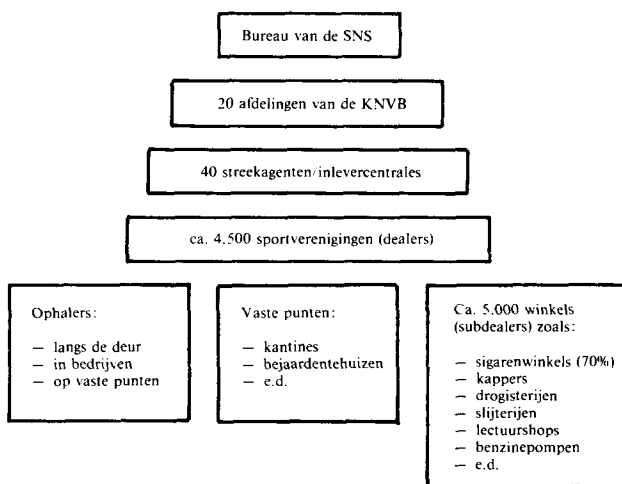

de SNS de beslissingen in deze zou moeten nemen, die uiteindelijk door de bewindsman van CRM zouden worden vastgesteld (vaststellingsrecht). Voorts is bepaald dat de minister van CRM, na advies van het bestuur van de SNS, een definitief oordeel uitspreekt over door belanghebbenden eventueel in te dienen bezwaarschriften (beroepsrecht). De praktijk sinds 1976 maakt duidelijk dat de bewindslieden van CRM een zeer terughoudend gebruik hebben gemaakt van de hiervoor weergegeven bevoegdheden.

Het distributie- en acquisitieapparaat van de SNS

De inleg van de Toto en de Lotto wordt verzameld door een distributie- en acquisitieapparaat, dat eveneens grotendeels is omschreven in de Wet op de kansspelen en de aan de SNS verleende vergunning tot het organiseren van sportprijsvragen en de Lotto. Dit apparaat kan als volgt op schematische wijze worden weergegeven.

Schema. Het distributie- en acquisitieapparaat van de Toto en Lotto.

Het distributie- en acquisitieapparaat van de Toto en de Lotto bestaat uit leden van sportverenigingen — met name uit het amateurvoetbal — die op basis van vrijwilligheid activiteiten verrichten. Aan deze vrijwillige inbreng kunnen een aantal positieve waarden verbonden die niet of nauwelijks in geld zijn uit te drukken. Hierbij kan worden gedacht aan mogelijkheden voor deze mensen tot zelfontplooiing en het verkrijgen van een zekere status op sportverenigingsniveau. Daarnaast biedt het functioneren als Toto/Lotto-functionaris tal van mogelijkheden voor sociaal contact. Voorts heeft het vrijwilligersapparaat van de Toto/Lotto-organisatie het voordeel dat de kosten beperkt kunnen worden gehouden.

Aan de andere kant moet erop worden gewezen dat de inzet van vrijwilligers aanleiding kan geven tot uit commercieel oogpunt minder gunstige effecten. Het functioneren als vrijwilliger kan met zich brengen dat de Toto/Lotto-functionaris/ophaler zijn vrijwillige inbreng bij de Toto en de Lotto soms afstemt op andere persoonlijke interesses (invloed van vakantietijd, slecht weer e.d.). Tevens is het evident dat de sportverenigingsdoelstelling waarmee de Toto/Lotto-functionaris/ophaler te maken

2) Zie *Memorie van Toelichting* op de Wet op de kansspelen (1964).

3) *Advies van de projectgroep voor Toto en Lotto*, Ministerie van CRM, 10 april 1974, blz. 27, 31.

heeft en waarop hij zijn activiteiten voornamelijk afstemt, niet van commerciële aard is. Dit heeft ten gevolge dat de meeste vrijwilligers die voor de Toto en de Lotto in de weer zijn, zich niet snel richten op verbreding van het marktaandeel van de producten Toto en Lotto. Ten slotte speelt een rol dat de sportverenigingsbesturen het verenigingsbeleid vaak niet kunnen richten op bevordering van de inleg van de Toto en de Lotto. Deze ontwikkeling hangt nauw samen met het kadertekort waarmee de sport wordt geconfronteerd, en de „vergrijzing” van het sportverenigingskader. Het vorenstaande maakt duidelijk dat er bij de Toto/Lotto-sportverenigingen een behoefte bestaat aan professionele coaching en begeleiding van vrijwilligers die voor de Toto en de Lotto activiteiten ontwikkelen. Vanuit het bureau van de SNS wordt hierop ingespeeld door het voeren van een beleid gericht op verkoopbevordering.

Het bureau van de SNS

Op het bureau van de SNS vindt de feitelijke verwerking van de Toto- en Lottoformulieren plaats (inlegbepaling, vaststelling van de hoogte van de prijzen, winnaarsselectie). Voorts worden vanuit het bureau van de SNS, in overleg en samenwerking met de regionale afdelingen van de KNVB, initiatieven ontplooid om de verkoop van formulieren door het distributie- en acquisitieapparaat te bevorderen. Het bureau beschikt over een speciale afdeling Verkoopbevordering met onder meer een aantal verkooppromotors. Deze promotors houden zich met name bezig met het coachen en begeleiden van het uit vrijwilligers bestaande distributie- en acquisitieapparaat. Tevens wordt vanuit het bureau van de SNS vorm gegeven aan het introduceren van inlegverhogende spelvernieuwingen, het p.r.- en publiciteitsbeleid en het voorbereiden en uitvoeren van het bestuursbeleid in algemene zin.

De ontwikkeling van de inleg van Toto en Lotto

De ontwikkeling van de Toto- en Lotto-inleg is weergegeven in tabel 1.

Tabel 1. Toto- en Lotto-inleg (in mln. gld.)

Jaar	Toto a)	Index	Lotto	Index	Totaal	Index
1975	28,2	100	188,5	100	216,7	100
1976	27,7	98	174,3	92	202,0	93
1977	29,2	104	183,8	98	213,0	98
1978	26,0	92	183,1	97	209,1	96
1979	25,5	90	185,2	98	210,7	97
1980	23,7	84	181,7	96	205,5	95
1981	21,0	74	183,1	97	209,6 b)	97

a) Incl. Toto-Gelijk vanaf mei 1979.

b) Incl. f. 5,5 mln. aan inleg afkomstig uit het nieuw ingevoerde cijferspel.

Uit tabel 1 blijkt dat de inleg van de Toto en in een wat mindere mate de Lotto zich sinds de invoering van de Lotto t/m 1980 in een dalende lijn heeft ontwikkeld. Ten aanzien van de resultaten in 1981 moet worden opgemerkt dat deze mede zijn beïnvloed door een aantal spelvernieuwingen en de hiermee samenhangende verhoging van de kolomprijs bij de Toto en de Lotto, die per 1 november 1981 werd ingevoerd.

De inleg van de Toto

Het effect op de omzet van een dalende inleg van de Toto vanaf het midden van de jaren zeventig is voor een belangrijk deel het gevolg van de verschuiving in de voorkeur van spelen naar de Lotto. De vermindering van het aantal deelnemers werd nog enigszins gunstig beïnvloed door het stijgen van de gemiddelde inleg per speler in de loop der jaren. De daling van de Toto-inleg lijkt een structureel probleem te zijn dat ook raakvlakken vertoont met de wat verminderde publieke belangstelling voor het betaald voetbal, zowel in de stadions als bij het kijken naar de televisie 4). De inlegdaling van de Toto wordt mede beïnvloed door het gegeven dat de winterstop in het betaald voetbal relatief lang duurt. Omdat er gedurende de winterstop geen Nederlandse betaald - voetbalwedstrijden in het Totoprogramma kunnen

worden opgenomen, haakt een vrij groot aantal „marginale” Totospelers af. De praktijk wijst uit dat de aldus afgehaakte spelers veelal niet meer bereid zijn na afloop van de winterpauze van het betaald voetbal aan de Toto deel te nemen.

De inleg van de Lotto

De inleg van de Lotto is in toenemende mate beïnvloed door extra niet-zondagse trekkingen. Illustratief hiervoor is dat de eerste Kerstlotto in 1976 met een inleg van f. 2,6 mln. slechts een bijdrage gaf van 1,5% aan de jaaromzet, terwijl in 1981 de inmiddels structurele acht Midlotto's met een inleg van f. 16,5 mln. 9% van de jaarinleg van de Lotto uitmaakten. Voorts is sinds 1975 de gemiddelde inleg per formulier met 13,8% gestegen. Hierdoor is een terugval van het aantal deelnemersformulieren in de periode 1975/1981 van 14,7% vrijwel opgevangen. Daarnaast heeft in de loop der tijd een verschuiving van week- naar maandspelers plaatsgevonden. Net als bij de Toto is tijdens de winterperiode sprake van een wat afnemende inleg. Een sterke daling van de Lotto-inleg vindt in de zomermaanden plaats, in welke periode de Toto zelfs geheel tot stilstand komt. Deze tendens lijkt nauw samen te hangen met het gegeven dat het sportverenigingsleven in deze periodes tot stilstand komt, hetgeen vanzelfsprekend van invloed is op de activiteiten van veel vrijwilligers uit de sportsector ten behoeve van de Toto en de Lotto.

Regionale verdeling van de inleg van de Toto en de Lotto

Van de regionale verdeling van de inleg van de Toto en de Lotto geeft tabel 2 een beeld.

Tabel 2. Regionale verdeling van de inleg van Toto en Lotto (in procenten)

	Ruimtelijke verdeling van de bevolking	Deelname lotto	Deelname toto
Drie grote steden + agglomeraties	18	19	14
Rest West-Nederland	27	31	34
Noorden	10	10	8
Oosten	20	15	16
Zuiden	25	25	28
Totaal	100	100	100

Op basis van dit overzicht kan worden geconstateerd dat het deelnemen aan de Lotto — wat betreft het aspect regionale verdeling — redelijk overeenkomt met de ruimtelijke verdeling van de Nederlandse bevolking, zij het dat in de Randstad naar verhouding meer wordt gespeeld. Voor de Toto geldt dat deelnemers uit de grote steden, het Noorden en het Oosten ondervertegenwoordigd zijn, terwijl in de rest van de Randstad en het Zuiden naar verhouding meer Toto wordt gespeeld.

Oorzaken van de daling van de inleg van de Toto en de Lotto in de periode 1975-1980

Zoals reeds eerder is uiteengezet, hangt de daling van de Toto-inleg samen met een wat verminderde waardering van de consument voor het produkt betaald voetbal. De daling van de Lotto-inleg lijkt nauw samen te hangen met het gegeven dat het publiek deelname aan de Lotto te duur vond in het licht van de winkans en de hoogte van de uit te keren prijzen. Tegen deze achtergrond heeft de SNS binnen het kader van de wet en de vergunning de winkans iets verhoogd. Voorts moet erop worden gewezen dat de deelname aan de Toto en met name de Lotto wordt beïnvloed door concurrentie van illegaal verspreide buitenlandse lotto's en illegale lotto's van binnenlandse origine, waartegen van overheidsweg slechts sporadisch wordt opgetreden, respectievelijk kan worden opgetreden.

Een en ander heeft ertoe geleid dat deze organisaties naar schatting in totaal een bedrag van ca. f. 150 mln. onttrekken aan de kansspelmarkt, bijna tweederde deel van de SNS-omzet. Deze

4) Zie onder meer het artikel van drs. W. Schreuders in *ESB* van 9 december 1981.

onbevredigende situatie heeft onlangs bijgedragen tot de aanvaarding door de Tweede Kamer van een motie van het kamerlid mevrouw Haas-Berger, waarin er bij de regering op wordt aangedrongen om een actief opsporings- en vervolgingsbeleid tegen illegaal op de kansspelmarkt opererende organisaties te initiëren.

De invoering van spelvernieuwingen in 1981

De hiervoor geschetste inlegdaling van de Toto en de Lotto ging gepaard met een toenemende financieringsbehoefte van de beneficiënten. Tegen deze achtergrond is door het bestuur van de SNS besloten om een aantal spelvernieuwingen in te voeren die tot inlegverbetering zouden moeten leiden. Bij de invoering van deze spelvernieuwingen werd uitgegaan van de filosofie dat hoge prijzen weliswaar trekken, doch dat kleine prijzen binden. In dit kader is de prijs voor drie goed bij de Lotto geïntroduceerd. Hierdoor weten wekelijks 100.000 spelers zich verzekerd van een prijs van ten minste f. 5 tegen voorheen hooguit 30.000. Daarnaast is een nieuw cijferspel ingevoerd, is een Lotto-Systeemformulier geïntroduceerd en is het Toto-Systeemspelen uitgebreid. Deze spelvernieuwingen gingen gepaard met een verhoging van de kolomprijs van de Lotto en Toto-Gelijk van f. 0,75 naar f. 1 en het zekerstellen van een minimale inleg van de Toto op vier kolommen.

Ten einde het massaal uitbetalen van kleine prijzen mogelijk te kunnen maken is door de SNS overgeschakeld op een ander — doelmatiger — systeem van computermatige verwerking van de formulieren en het beschikbaar stellen van prijzen. Een en ander betekende dat in 1981 ca. 19.000 stempelmachines voor Toto- en Lottoformulieren bij 4.500 sportverenigingen moesten worden uitgezet. Deze gigantische operatie, welke zich voltrok in de periode april tot en met oktober 1981, werd voorbereid door het bureau van de SNS en is in het werkveld uitgevoerd in samenwerking met de functionarissen van de 20 regionale afdelingen van de KNVB. Het nu door de SNS gehanteerde systeem van verwerking van formulieren heeft verder het voordeel dat per afdeling, en zelfs per vereniging, snel opvallende tendensen met betrekking tot de inlegontwikkeling kunnen worden gesignaleerd.

Het resultaat van de ingevoerde spelvernieuwingen is zonder meer bevredigend geweest. Met name in de maanden november en december van 1981 was sprake van zo'n grote inlegstijging dat het jaar kon worden afgesloten met een totale inleg van f. 209,6 mln. In de laatste twee maanden van 1981 was, vergeleken met dezelfde weken in 1980, wekelijks sprake van een extra omzet van f. 800.000 à f. 1.000.000, terwijl in de periode daaraanvoorgaande wekelijks een achterstand moest worden geïncasseerd van f. 200.000 à f. 300.000. Indien dit beeld zich niet in november en december 1981 had gewijzigd, zou in het jaar 1981 sprake zijn geweest van een totale inleg van f. 190 mln.

Mede onder invloed van de sterker wordende economische recessie, die naar moet worden aangenomen de totale kansspelmarkt onder druk zet, is in de loop van 1982 de inlegverbetering wat minder geprononceerd geworden. Toch is het beeld nog zeer gunstig, zoals blijkt uit tabel 3.

Tabel 3. *Vergelijkend overzicht van de ontwikkeling van de Toto- en Lotto-inleg over 1981 en 1982 (t/m week 43), in mln. gld.*

Jaar (t/m wk 43)	Toto	Index	Lotto	Index	Cijferspel	Index	Totaal	Index
1981	16,7	100	143,2	100	—	—	159,9	100
1982	13,2	97	168,1	117	20,6	100	201,9	126

Uit de tabel blijkt dat de totale inleg in 1982 (t/m week 43) 26% hoger is dan in dezelfde referentieperiode in het jaar 1981. Het nieuwe cijferspel levert een belangrijke bijdrage aan deze inlegverbetering. Dit cijferspel brengt, rekening houdend met 9 extra trekkingen, gemiddeld per trekking bijna f. 400.000 op. De extra inleg samenhangend met de bij de Lotto ingevoerde vernieuwingen bedraagt per trekking gemiddeld bijna f. 480.000. De Toto-inleg vertoont nog steeds een negatieve tendens. Naar

De Lotto-apparatuur.

het zich laat aanzien zal in 1982 een totale inleg van ca. f. 240 mln. worden bereikt.

De toewijzing van de SNS-gelden aan beneficiënten

De toewijzing van Toto/Lotto-gelden aan de sportsector geschiedt momenteel aan de hand van door het bestuur van de SNS opgestelde richtlijnen voor de bestedingsrubrieken promotie, organisaties, leiding en begeleiding, accommodaties en onderzoek. Deze richtlijnen dragen een openbaar karakter. De uitkeringen die ten laste van deze bestedingsrubrieken worden gedaan, worden in jaarlijks op te stellen bestedingsplannen vervat.

Bij de vaststelling in het midden van 1980 van het zogeheten globale bestedingsplan voor 1981 moest er door het bestuur van de SNS nog vanuit worden gegaan dat de middelen die beschikbaar komen uit de inleg, uit de rentebaten en uit onderbestedingen met betrekking tot voorgaande jaren, niet toereikend zouden zijn voor de financiering van de bestedingen. Door het bestuur is daarom besloten om voor het jaar 1981 en de eerstvolgende jaren ter dekking van de optredende tekorten middelen aan een Fonds voor Meerjarenplanning in de sport te onttrekken. Deze financieringswijze werd aanvaardbaar geacht in het licht van de bestaande financieringsbehoeften, het niveau van de uitkeringen in 1980 en in het perspectief dat in de komende jaren als gevolg van de geïntroduceerde spelvernieuwingen een inlegstijging tot de reële mogelijkheden zou behoren. Voorts is in 1981 door het bestuur besloten het uitgaventotaal voor 1982 — en wellicht ook later — ten opzichte van 1981 niet te laten groeien. Eén en ander betekent dat sinds 1981 de bestedingen ten behoeve van de sport worden bevroren op een bedrag van in totaal f. 51,9 mln.

Financiële bijdragen ten behoeve van de sport

In het kader van dit artikel kan slechts op globale wijze worden stilgestaan bij het verstrekken van gelden door de SNS aan de sportsector. Ten eerste worden door de SNS belangrijke financiële bijdragen beschikbaar gesteld voor de bevordering van topsportactiviteiten op landelijk niveau. Deze bijdragen zijn gericht op het trainings- en wedstrijdwezen van de landelijke sportorganisaties, het betaald voetbal, medische begeleiding, maatschappelijke begeleiding, exploitatie van en investeringen in landelijke sportcentra, Europacupwedstrijden en internationale wedstrijdaccommodaties. In 1981 bedroegen deze bijdragen in totaal f. 27,4 mln.

Ten tweede wordt met het beschikbaar stellen van financiële bijdragen van de SNS beoogd om een aantal professionaliseringsprocessen in de sport, gericht op kwaliteitsverbetering en ondersteuning van vrijwilligers, tot ontwikkeling te brengen. Voor dit doel werd bij voorbeeld in 1981 een bedrag van ruim f. 1,4 mln. gereserveerd.

Ten derde worden vanuit de SNS gelden bestemd voor het uit-

voeren van activiteiten op het gebied van de sportieve recreatie. De laatste jaren hebben deze bijdragen zich bewogen op een niveau van ongeveer f. 3 mln.

Ten vierde worden de zogeheten koepelorganisaties — de Nederlandse Sport Federatie, de KNVB en de organisaties die de levensbeschouwelijke sportbonden overkoepelen — gefinancierd met SNS-gelden. Hiermee is een bedrag gemoeid van ongeveer f. 14,5 mln.

Ten vijfde worden SNS-gelden gebruikt voor het stichten van verenigingsaccommodaties en het mogelijk maken van incidentele activiteiten. De laatste jaren wordt hiervoor een bedrag benut van ongeveer f. 5,6 mln.

Ten slotte moet worden opgemerkt dat de SNS nogal eens wordt geïdentificeerd als een organisatie waarvan het merendeel van de bestedingen toevloeit naar het betaald voetbal. Dat een dergelijk image niet op feiten stoelt, blijkt uit het gegeven dat de uitkering ten behoeve van het betaald voetbal (f. 5,6 mln.) 10,8% bedraagt van het totaal aan uitkeringen voor de sportsector (f. 51,9 mln.).

Financiële bijdragen ten behoeve van cultuur, maatschappelijk welzijn en volksgezondheid

De jaarlijkse plannen tot besteding van gelden in de CMV-sector weerspiegelen de in het verleden gemaakte afspraken voor de verdeling van de beschikbare middelen tussen de sectoren cultuur, maatschappelijk welzijn en volksgezondheid. Zo wordt de laatste jaren voor cultuur via het Prins Bernhard Fonds een bedrag van in totaal f. 6,5 mln. uitgekeerd, bestemd voor bij voorbeeld cultuurconservering, kunst, cultureel jeugd- en volksonwikkelingswerk, wetenschap en letteren, natuurbescherming en Europese cultuur. Ten behoeve van de sector maatschappelijk welzijn wordt via het Koningin Juliana Fonds een bedrag van in totaal f. 6,8 mln. aan SNS-middelen beschikbaar gesteld voor beneficiënten werkzaam op het gebied van maatschappelijke dienstverlening, sociaal-cultureel werk, geestelijk-hygiënisch maatschappelijk werk, zelfhulp, maatschappelijk welzijn in het algemeen, voorlichting en deskundigheidsbevordering, studie, onderzoek en experimenten op het gebied van maatschappelijk welzijn. Voor de sector volksgezondheid worden ten slotte vanuit de SNS financiële bijdragen verleend van f. 6,8 mln. aan de Stichting Fondsenwervingsacties Volksgezondheid. Deze Stichting geeft de bijdragen door aan andere organisaties met het doel om ziektebestrijding, kruiswerk, (geestelijke) volksgezondheid en revalidatie mogelijk te maken en het Nederlandse Rode Kruis mede te financieren.

Slotbeschouwing

Uit het voorgaande kan worden afgeleid dat de Nederlandse wetgeving gericht op regulering van de kansspelmarkt in sterke mate ons cultuurpatroon weerspiegelt. Dit heeft ertoe geleid dat door de wetgever beperkingen worden gesteld ten aanzien van de soorten kansspelen die kunnen worden beoefend, het deelnemen aan deze kansspelen en de maximaal uit te betalen hoofdprijs.

De SNS is één van de organisaties die zich op grond van een door de overheid verleende vergunning beweegt op de kansspelmarkt. De omzet van de SNS is in grote mate afhankelijk van een distributie- en acquisitieapparaat bestaande uit vrijwilligers afkomstig uit sportverenigingen (met name uit het amateurvoetbal). Voorts wordt de omzet van de SNS beïnvloed door de attractiviteit van de producten Lotto, Toto en sinds kort het cijferspel.

Er kan worden geconstateerd dat door het voeren van een samenhangend beleid, gericht op verbetering van de winkans in de Lotto, het introduceren van een nieuwe spelsoort, een betere prijsstelling en optimalisering van het functioneren van het distributie- en acquisitieapparaat, de laatste tijd de omzet van de SNS, ondanks de huidige recessie, spectaculair is gestegen. Deze stijging zou stellig nog hoger zijn geweest, indien de SNS niet de concurrentie ondervindt van illegaal op de kansspelmarkt opererende organisaties en tussenpersonen, die acquisitie plegen voor buitenlandse kansspelen.

Met de inleg uit de Lotto, de Toto en het cijferspel wordt een

groot aantal organisaties, werkzaam op het terrein van de sport, de cultuur, het maatschappelijk welzijn en de volksgezondheid gefinancierd. Het is in dit kader niet overdreven te beweren dat een groot aantal activiteiten van deze organisaties — met name in de sportsector — zonder financiële bijdragen van de SNS niet of nauwelijks van de grond kunnen komen. In dit licht bezien en tegen de achtergrond van de bezuinigingen die door de overheid in de sectoren sport, cultuur, maatschappelijk welzijn en volksgezondheid worden aangebracht, is het van essentieel belang dat de inleg van de SNS op peil blijft, c.q. zich verbetert. Een aanzet hiertoe, zoals reeds eerder uiteengezet, is gegeven door de invoering van de spelverbeteringen en een meer gestructureerde coaching en begeleiding van het distributie- en acquisitieapparaat vanuit het bureau van de SNS. Er kan worden verwacht dat dit beleid in de toekomst verder zal worden ontwikkeld en dat op deze wijze de continuïteit van de Stichting de Nederlandse Sporttotalisator en van alle activiteiten die uit de spelopbrengst financieel worden gesteund, kan worden gewaarborgd.

P. Schubert